

QUY ĐỊNH MỚI VỀ QUẢN LÝ LỢI NHUẬN TỪ VỐN NHÀ NƯỚC ĐẦU TƯ TẠI DOANH NGHIỆP

TS. ĐOÀN HƯƠNG QUỲNH

Nhằm nâng cao hiệu quả quản lý tài chính nhà nước tại các doanh nghiệp, ngày 11/4/2016 Bộ Tài chính ban hành Thông tư số 61/2016/TT-BTC về hướng dẫn thu, nộp và quản lý khoản lợi nhuận, cổ tức được chia cho phần vốn nhà nước đầu tư tại doanh nghiệp. Có hiệu lực thi hành từ ngày 26/5/2016 và áp dụng cho niên độ từ năm 2016, những quy định, hướng dẫn của Thông tư đã kịp thời đôn đốc, giúp doanh nghiệp khai, nộp các khoản thu ngân sách nhà nước theo đúng quy định...

Theo đó, qua thông tư 61/2016/TT-BTC Bộ Tài chính quy định, hướng dẫn chi tiết việc thu, nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ đối với công ty mẹ của các tập đoàn kinh tế nhà nước, công ty mẹ của các tổng công ty nhà nước, công ty mẹ trong nhóm công ty mẹ - công ty con, công ty TNHH một thành viên độc lập do Nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ. Việc thu, nộp cổ tức và lợi nhuận được chia cho phần vốn nhà nước tại các công ty cổ phần, công ty trách nhiệm hữu hạn (TNHH) hai thành viên trở lên có vốn góp của Nhà nước do bộ, ngành, địa phương đại diện chủ sở hữu... Cụ thể:

Xác định lợi nhuận sau thuế và sau khi trích lập quỹ

Doanh nghiệp (DN) thực hiện nộp ngân sách nhà nước (NSNN) phần lợi nhuận sau thuế còn lại khi đã trích lập các quỹ là các DN do Nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ. Quy định này áp dụng bao gồm cả các DN do tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội thành lập và quản lý. Các DN quốc phòng, an ninh thực hiện theo quy định tại Nghị định số 93/2015 ngày 15/10/2015 của Chính phủ về tổ chức, quản lý và hoạt động của DN quốc phòng, an ninh. Riêng đối với các DN xã số, việc phân phối lợi nhuận và nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ thực hiện theo hướng dẫn riêng của Bộ Tài chính.

Lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ nộp NSNN của DN là lợi nhuận được xác định theo quy định của pháp luật về kế toán sau khi

bù đắp lỗ năm trước theo quy định của pháp luật về thuế thu nhập DN, trích Quỹ phát triển khoa học và công nghệ, nộp thuế thu nhập DN theo quy định của pháp luật; đồng thời, trừ đi các khoản phân phối, trích lập các quỹ theo quy định tại Nghị định số 91/2015/NĐ-CP ngày 13/10/2015 của Chính phủ về đầu tư vốn nhà nước vào DN và quản lý, sử dụng vốn, tài sản tại DN. Đối với các trường hợp Chính phủ có quy định riêng về phân phối, trích lập các quỹ thì thực hiện trích lập các quỹ theo quy định riêng của Chính phủ, lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi phân phối, trích lập các quỹ phải nộp vào NSNN.

Với khoản lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi đã trích lập các quỹ của các công ty con do công ty mẹ nắm giữ 100% vốn điều lệ thì hàng năm công ty mẹ có trách nhiệm phê duyệt báo cáo tài chính và quyết định việc phân phối, sử dụng lợi nhuận sau thuế tại các công ty con. Các công ty con do công ty mẹ nắm giữ 100% vốn điều lệ thực hiện nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ về công ty mẹ, công ty mẹ hạch toán doanh thu tài chính theo cùng niên độ tài chính để xác định lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp NSNN theo quy định.

Đối với cổ tức, lợi nhuận được chia của các công ty cổ phần, công ty TNHH hai thành viên trở lên có vốn góp của công ty mẹ thì áp dụng theo nguyên tắc sau: Công ty mẹ hạch toán các khoản cổ tức, lợi nhuận được chia từ các công ty cổ phần, công ty TNHH hai thành viên có vốn góp của công ty mẹ

vào doanh thu tài chính, xác định lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp theo quy định. Thời điểm hạch toán cổ tức, lợi nhuận được chia vào doanh thu tài chính của công ty mẹ là thời điểm nhận được thông báo chia cổ tức, lợi nhuận của Hội đồng quản trị/Nghị quyết của Hội đồng thành viên đã được các thành viên thông qua có hiệu lực thi hành.

Công ty mẹ có vốn góp tại công ty cổ phần, công ty TNHH hai thành viên trở lên có trách nhiệm biểu quyết chi trả cổ tức khi có đủ các điều kiện theo quy định của Luật DN. Đồng thời, đề nghị, đơn đốc công ty cổ phần, công ty TNHH hai thành viên trở lên nộp phần cổ tức, lợi nhuận được chia cho phần vốn góp của công ty mẹ về công ty mẹ. Nếu công ty cổ phần, công ty TNHH hai thành viên trở lên có vốn góp của công ty mẹ vi phạm thời hạn chia cổ tức, lợi nhuận theo quy định của Luật DN thì công ty mẹ có trách nhiệm báo cáo Bộ Tài chính và cơ quan chủ quản của công ty mẹ để xử lý theo quy định của pháp luật.

Trường hợp công ty mẹ nhận được cổ phiếu của công ty cổ phần có vốn góp của công ty mẹ mà không phải thanh toán do công ty cổ phần sử dụng thặng dư vốn cổ phần, các quỹ thuộc vốn chủ sở hữu hoặc chia cổ tức bằng cổ phiếu để tăng vốn điều lệ, DN căn cứ vào số lượng cổ phiếu nhận được thực hiện mở sổ kế toán theo dõi, ghi chép và phản ánh trên báo cáo tài chính theo quy định của chế độ kế toán hiện hành đối với các DN.

Khai, nộp lợi nhuận, cổ tức vào ngân sách nhà nước

Hàng quý, căn cứ kết quả hoạt động sản xuất kinh doanh quý DN thực hiện tạm nộp số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp NSNN của quý chậm nhất vào ngày thứ 30 (ba mươi) của quý liền sau quý phát sinh nghĩa vụ nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ. Kết thúc năm tài chính, căn cứ số liệu trên báo cáo tài chính, DN thực hiện khai quyết toán lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp NSNN theo Tờ khai mẫu số 01/QT-LNCL (kèm theo Thông tư 61/2016/TT-BTC) và nộp số lợi nhuận sau thuế còn lại khi đã trích lập các quỹ còn phải nộp (nếu có) chậm nhất vào ngày thứ 90 (chín mươi), kể từ ngày kết thúc năm dương lịch hoặc năm tài chính.

Nếu tại thời điểm khai quyết toán lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ DN chưa có quyết định công bố kết quả xếp loại DN của chủ sở hữu thì việc xếp loại DN căn cứ vào báo cáo xếp loại DN của DN gửi cho chủ sở hữu. Trường hợp chưa có báo cáo xếp loại của DN gửi cho chủ sở hữu thì DN

tạm đánh giá xếp loại DN để làm căn cứ trích lập các quỹ và xác định lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp NSNN.

Sau khi có quyết định công bố kết quả xếp loại DN của chủ sở hữu nếu có thay đổi về xếp loại DN, DN xác định lại khoản trích lập các quỹ và lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp NSNN để kê khai Điều chỉnh quyết toán khoản lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ và nộp số phải nộp tăng thêm (nếu có) vào NSNN theo quy định.

Khi quyết toán năm hoặc khi có quyết định công bố xếp loại DN của chủ sở hữu, nếu phát sinh số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ đã nộp vào NSNN lớn hơn số thực tế phải nộp thì DN được giảm trừ vào số phải nộp của kỳ tiếp theo. Trường hợp DN thực hiện chia, tách, hợp nhất, sáp nhập, cổ phần hóa, chấm dứt hoạt động theo loại hình công ty TNHH một thành viên thì DN có trách nhiệm khai quyết toán lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ đến thời điểm chia, tách, hợp nhất, sáp nhập, cổ phần hóa, chấm dứt hoạt động theo loại hình công ty TNHH một thành viên và nộp số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp vào NSNN chậm nhất vào ngày thứ 45 (bốn mươi lăm) kể từ ngày thực hiện chia, tách, hợp nhất, sáp nhập, cổ phần hóa, chấm dứt hoạt động theo loại hình công ty TNHH một thành viên theo quyết định của cơ quan có thẩm quyền.

Lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ nộp NSNN của DN trung ương được phân chia 100% cho ngân sách trung ương. DN thực hiện nộp vào tài khoản thu NSNN mở tại Sở giao dịch Kho bạc Nhà nước Trung ương. Lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ nộp NSNN của DN địa phương được phân chia 100% cho ngân sách địa phương. DN thực hiện nộp vào tài khoản thu NSNN mở tại Kho bạc Nhà nước tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương nơi DN đóng trụ sở chính.

Bên cạnh đó, Thông tư cũng quy định DN thực hiện khai, nộp tờ khai lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp NSNN cho cơ quan thuế quản lý trực tiếp theo hình thức điện tử.

Xử lý nghiêm các hành vi vi phạm

Cùng với các quy định cụ thể về khai, thu, nộp, Thông tư này còn hướng dẫn xử lý vi phạm đối với hành vi chậm nộp hồ sơ khai lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ và chậm nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ vào NSNN. Theo đó, DN chậm nộp hồ sơ khai lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ sẽ bị xử phạt

về hành vi chậm nộp hồ sơ khai thuế theo quy định tại Luật Quản lý thuế. DN chậm nộp lợi nhuận sau thuế còn lại phải nộp tiền phạt chậm nộp vào NSNN.

Bên cạnh đó, Bộ Tài chính nêu rõ, nếu tổng số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ đã tạm nộp của năm tài chính thấp hơn số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp theo quyết toán năm từ 20% trở lên thì DN phải nộp tiền chậm nộp đối với phần chênh lệch từ 20% trở lên giữa số phải nộp theo quyết toán với số đã tạm nộp tính từ ngày tiếp sau ngày cuối cùng của thời hạn tạm nộp quý bốn đến ngày thực nộp số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ còn thiếu so với số quyết toán.

Đối với tổng số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ đã tạm nộp theo quý thấp hơn số phải nộp theo quyết toán năm dưới 20% mà DN chậm nộp so với thời hạn quy định thì tính tiền chậm nộp kể từ ngày tiếp sau ngày cuối cùng của thời hạn nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ theo quyết toán năm đến ngày thực nộp vào NSNN số còn thiếu so với số quyết toán.

Ví dụ, số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ Công ty G phải nộp theo quyết toán năm 2016 là 100 tỷ đồng. Trong năm, Công ty G đã tạm nộp của 4 quý năm 2016 là 85 tỷ đồng. Chênh lệch giữa số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp theo quyết toán năm và số đã tạm nộp là 15 tỷ đồng (tăng 15%). Công ty G thực hiện nộp phần chênh lệch giữa số lợi nhuận còn lại phải nộp theo quyết toán và số đã tạm nộp vào NSNN là 15 tỷ đồng ngày 31/8/2017. Công ty G phải nộp tiền chậm nộp đối với số tiền là 15 tỷ đồng tính từ thời điểm tiếp sau ngày cuối cùng của thời hạn nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ năm 2016 là ngày 01/4/2017 đến ngày 31/8/2017.

Trường hợp cơ quan có thẩm quyền thanh tra, kiểm tra sau khi DN đã khai quyết toán lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ, nếu phát hiện số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp tăng so với số đã khai quyết toán thì DN phải nộp tiền chậm nộp đối với toàn bộ số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp tăng thêm qua thanh tra, kiểm tra tính từ ngày tiếp sau ngày cuối cùng của thời hạn nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ theo quyết toán năm hoặc quyết toán đến thời điểm chấm dứt hoạt động theo loại hình công ty TNHH một thành viên đến ngày thực nộp tiền lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ.

Sau khi có quyết định công bố kết quả xếp loại DN của chủ sở hữu, số lợi nhuận sau thuế còn lại

sau khi trích lập các quỹ phải nộp của DN phát sinh tăng so với số đã kê khai thì DN thực hiện nộp bổ sung vào NSNN số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ. Đối với số lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ phải nộp tăng thêm do điều chỉnh kết quả xếp loại DN theo công bố của chủ sở hữu từ thời điểm ngày tiếp sau ngày cuối cùng của thời hạn nộp lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ đến ngày 30/6 là thời hạn công bố kết quả xếp loại của chủ sở hữu theo quy định tại Nghị định số 87/2015/NĐ-CP ngày 06/10/2015 của Chính phủ thì DN không phải nộp tiền chậm nộp.

DN chậm nộp hồ sơ khai lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ sẽ bị xử phạt về hành vi chậm nộp hồ sơ khai thuế theo quy định tại Luật Quản lý thuế. DN chậm nộp lợi nhuận sau thuế còn lại phải nộp tiền phạt chậm nộp vào NSNN.

Ví dụ, tại thời điểm nộp hồ sơ quyết toán lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ năm 2016 (ngày 31/3/2017) Công ty H xác định số phải nộp theo quyết toán năm 2016 là 230 tỷ đồng sau khi trích lập các quỹ theo quy định trên cơ sở tự xếp loại DN của Công ty H (loại A). Công ty đã thực hiện nộp NSNN số tiền 230 tỷ đồng vào thời điểm 31/3/2017. Đến ngày 30/6/2017 chủ sở hữu Công ty H công bố xếp loại DN của Công ty H là loại B, trên cơ sở đó, Công ty H điều chỉnh giảm số trích lập các quỹ và xác định lại số lợi nhuận còn lại phải nộp NSNN năm 2016 là 280 tỷ đồng. Công ty H không phải nộp tiền chậm nộp từ ngày 01/4/2017 đến ngày 30/6/2017 đối với số phải nộp tăng lên 50 tỷ đồng do điều chỉnh xếp loại DN của chủ sở hữu.

Ngoài ra, Thông tư còn quy định trách nhiệm của các Cục thuế địa phương là phải trực tiếp tổ chức thực hiện công tác quản lý thu đối với các khoản lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ nộp NSNN của các DN Nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ do địa phương quản lý; cổ tức, lợi nhuận được chia cho phần vốn nhà nước của các công ty cổ phần, công ty TNHH hai thành viên trở lên có vốn góp của nhà nước do địa phương đại diện chủ sở hữu. Đồng thời, các Cục thuế địa phương phải thực hiện đôn đốc, thu kịp thời, tổ chức công tác kiểm tra, thanh tra việc thu nộp vào NSNN đối với lợi nhuận sau thuế còn lại sau khi trích lập các quỹ và cổ tức, lợi nhuận được chia phải nộp NSNN của các DN do cục thuế trực tiếp tổ chức thực hiện công tác quản lý thu.